

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Vtraque difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

DISPUTATIO PRIMA.
DE EXISTENTIA ET QUIDDITATE
voluntatis Dei.

Um voluntas ad intellectum, A
tanquam ad rationem a prio-
ri, & causam virtutalem, con-
sequatur: post consideratio-
nem scientie Dei, & aliorum
attributorum ad intellectum
pertinentium, convenienter
agitur & Doctor de voluntate Dei, ejusque affectu-
bus, & quia questio an est, presupponi debet ad
questionem quid est, ut docet Aristoteles in li-
bro Posteriorum, art. 1. hujus questionis 19.
questio an in Deo sit voluntas? Illius vestigiis in-
hærentes, priusquam divinæ voluntatis quiddi-
tatem, & objectum exponamus, ejus existen-
tiam breviter demonstrandam esse censuimus.

imperfectiōne præscindi: Sed voluntas convenit
creaturis intellectualibus, & aliâs potest ab om-
ni imperfectiōne præscindi, non minus quàm
intellectus, ut constabit ex solutione argumentor-
um. Ergo formaliter reperitur in Deo.

Denique, dari in Deo voluntatem probat S.
Thomas hic art. 1. & 1. contra Gentes cap. 72. ex
eo quod voluntas sequitur intellectum: Ergo si-
cut in Deo est formaliter intellectus, ita & in ip-
so formaliter debet esse voluntas. Consequentiâ
patet, Antecedens probatur. Ad omnem for-
mam sequitur aliqua inclinatio ad bonum, con-
veniens ratione illius, ut constat in forma ignis,
ad quam sequitur inclinatio ad locum sursum:
Ergo ad formam intelligibilem sequitur inclina-
tio ad bonum rationi conveniens, quæ voluntas,
seu appetitus rationalis, appellatur.

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. 6.
Duplex datur appetitus in nobis: unus innatus,
alter elicitus. Primus est inclinatio, & propensio
in bonum, absque cognitione illius: qualis est
appetitus materiæ ad formam, & lapidis ad cen-
trum. Secundus verò est qui sequitur ad cogni-
tionem; & quia est duplex cognitio, sensitiva
scilicet & rationalis, duplex est etiam appetitus
elicitus: alius sensitivus, qui sequitur ad cogni-
tionem sensitivam, qualiter bruta ex cognitione
sensitiva objecti propositi illud appetunt, &
quærant: alter rationalis, qui sequitur ad cog-
nitionem intellectivam, qualiter reperitur in ho-
mine, qui cognito per intellectum objecto bo-
no, elicit amorem illius; & hic appetitus appel-
latur voluntas, ut constat ex Philosopho 1. Re-
thor ubi definiens voluntatem, dicit eam esse
appetitum boni, cum ratione, hoc est ratione ap-
prehensum: Cum ergo in Deo sit intellectus, &
perfectissima boni cognitio, in illo patet debet
esse voluntas.

Dices, Sufficit intellectus ut natura rationalis
inclinetur in suam perfectionem: Ergo ad talem
inclinationem non requiritur voluntas, seu ap-
petitus ab intellectu dimanans, & ab eo distin-
ctus. Consequentiâ patet, Antecedens probatur.
Quæcumq; potentia anima naturaliter inclina-
tur in suum objectum, ut docet S. Thomas in frâ
quæst. 80. art. 1. ad 4. Ergo intellectus habet in-
clinationem ad omnia quæ intelligi possunt, si-
cut visus ad omnia quæ possunt videri.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus proba-
tionem, distinguo Antecedens. Sufficit intel-
lectus ut natura rationalis inclinetur in suam
perfectionem, incompletè & inadæquatè, nego
Antecedens, & Consequentiam. Nam cum na-
tura rationalis non solum inclinetur in res alias,
trahendo illas ad se per species proprias in esse
intentionali; sed etiam inclinatur in illas, per
modum ponderis & inclinationis in ipsas, secun-
dum suum esse proprium & reale; licet ad pri-
mum sufficiat intellectus, non tamen ad secun-
dum, sed requiritur voluntas, quæ inclinetur na-
tura

ARTICULUS I.

An in Deo sit voluntas, eaque se habeat per
modum potentie?

§. I.

Viraque difficultas resolvitur.

Deo primò: Stando tam principiis fidei,
quam luminis naturalis, negari non potest
esse in Deo voluntatem.

Prima pars conclusionis colligitur ex variis
Scripturæ locis, in quibus passim voluntas Deo
attribuitur. Ad Romanos 12. *Ut probetis que sit
voluntas Dei.* Matthæi 6. & 26. *Viat voluntas
tua.* Psalmo 103. *Omnia quæcumque voluit fecit.*
Machabeorum 3. *Sicut fuerit voluntas in celo, sic
fit.* Item Spiritum Sanctum credimus per vo-
luntatem divinam procedere; & in pluribus Con-
ciliis contra Monothelitas definitum fuit, in
Christo duplicem esse voluntatem, humanam
scilicet, & divinam.

Secunda pars multiplici ratione demonstrari
potest. In primis enim ut discurret S. Doctor 1.
contra Gentes cap. 72. omne intelligens bonum
est volens, id est potens velle, cum bonum in-
tellectum sit objectum voluntatis: Atqui Deus
est intelligens non solum ens, sed etiam bonum,
cum sit perfectissimè intelligens, & consequen-
ter illius cognitio non sistat in ente, sed etiam
entis bonitatem attingat: Ergo est volens.

Secundò, Deo, ut perfectissimo agenti, con-
venire debet perfectissima ratio causandi: Sed
ratio causandi per voluntatem, est multò perfe-
ctior, quam ratio agendi per naturam; agens
enim naturale non agit cum dominio suorum ac-
tum, nec seipsum dirigit in finem, sed ab alio
dirigitur, sicut sagitta à sagittario; è contra verò
agens voluntarium & liberum habet dominium
suorum actuum, & seipsum dirigit in finem: Ergo
Deo tribui debet ratio causandi per volunta-
tem.

Tertiò, Omnis perfectio quæ in creaturis re-
peritur, est formaliter in Deo, si possit ab omni

tura tendendo secundo modo ad esse reale rerū; A unde si sic non inclinetur, non ponitur in illa inclinatio omnis sibi competens, secundum completam & adæquatam rationem sibi connaturaliter possibilem.

9. Dico secundò: Voluntatem divinam, in ordine ad volitionem essentialem, non habere rationem potentie, ex parte rei conceptæ, sed solum ex modo nostro significandi, & concipiendi res divinas per similitudinem, & analogiam ad res creatas.

Probatur conclusio ratione fundamentali. De ratione potentie est quòd sit principium per se influens in operationem: Sed voluntas in Deo non potest esse, nec concipi cum fundamento in re, ut principium influens in volitionem divinam. Ergo non potest habere rationem potentie per ordinem ad illam. Major est evidens, Minor probatur. Ad influxum potentie in actum, requiritur distinctio formalis, aut saltem virtualis, inter utrumque. Sed voluntas divina, nec formaliter, nec virtualiter distinguitur à sua volitione. Ergo nec esse nec concipi potest cum fundamento in re, ut principium influens in illam. Major patet, Minor probatur. Cum voluntas in Deo sit actus purissimus, & omnis potentialitatis expers, debet concipi ut includens formaliter in suo conceptu ultimam suæ lineæ actualitatem, aliquin conciperetur ut in potentia ad illam, & sic non conciperetur ut actus purissimus, sed ut potentialitati admixtus: unde cum volitio sit ultima actualitas lineæ volitivæ, divina voluntas debet concipi ut illam formaliter includens, & identificari cum illa, absque distinctione etiam virtuali.

10. Dices, Ad rationem actus purissimi sufficere quòd sibi realiter identifi. et ultima in suæ lineæ actualitatem, nec requirit quòd eam formaliter in suo conceptu explicet: ut constat in essentia divina, quæ sine attributorum expressione intellecta, concipitur ut actus purus, eò quòd illa implicitè saltem includat, & cum illa realiter identificetur.

Sed contra: Actus purissimus debet constitui & concipi modo imaginabili purissimo & perfectissimo: Sed perfectior ac purior concipitur divina perfectio, quando intelligitur ut exprimens ultimam suæ lineæ actualitatem, quam dum intelligitur ut implicitè solum eam includens: Ergo ad rationem actus purissimi requiritur expressio ultimæ actualitatis propriæ lineæ, licet non requiratur expressio aliorum pertinentium ad distinctam lineam. Unde patet disparitas ad exemplum adductum, cum enim attributa divina non pertineant ad lineam essentia seu nature, sed sint veluti quædam proprietates & affectiones ad illam consequentes, in essentia divina salvatur ratio actus purissimi, cum sola inclusione implicita attributorum: secus autem in voluntate divina, cum volitio sit ultima actualitas lineæ volitivæ.

11. *Disp. 2. art. 3.* Conclusio etiam patet ex dictis in Tractatu de natura Dei, ejusque attributis, ubi ostendimus, intellectum divinum non habere rationem potentie respectu divinæ intellectiois: probationes enim quæ ibi adducuntur, æquè probant de voluntate, & de volitione, ac de intellectu & intellectiois, mutatis nominibus; unde ne eadem repetantur, ad prædictum locum Lectorem remittimus.

Advertendum est autem, me dixisse volunta-

tem divinam non habere rationem potentie per ordinem ad volitionem essentialem; quia voluntas divina dupliciter considerari potest, scilicet essentialiter, & ut præcisè dicit ordinem ad objectum, & sistit intra ipsum Deum; secundo prout dicit habitudinem producentis ad productionem, vel productum, sive ad intra, nempe ad spirationem & Spiritum Sanctum, sive ad extra, nimirum ad creationem & creaturas. Primo modo non habet rationem potentie, quia nec formaliter nec virtualiter distinguitur à volitione, bene tamen secundo modo, quia sub hac ratione connotat terminum ad intra vel ad extra productum, & realiter aut virtualiter ab illa distinctum ut colligitur ex D. Thoma infra quæst. 25. art. 1. ad 3. ubi ait: *Potentia in rebus creatis non solum est principium actionis, sed effectus: sic igitur in Deo salvatur ratio potentie, quantum ad hoc quod est principium effectus, non quantum ad hoc quod est principium actionis, nisi forte secundum modum intelligendi.*

§. II.

Solvuntur quadam objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem. In Deo non potest esse voluntatis objectum. Ergo nec voluntas. Consequentia patet. Antecedens probatur. Objectum voluntatis est finis: Sed nulla perfectio in Deo existens potest habere finem, cum finis sit realis causa, & nihil formaliter in Deo existens possit dependere à causa: Ergo in Deo non potest esse voluntatis objectum.

Respondetur cum D. Thoma hic art. 1. ad 1. negando Antecedens, ad cujus probationem, distinguo Majorem. Objectum voluntatis est finis volitorum à voluntate, vel ipsius voluntatis, concedo Majorem: voluntatis semper, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Nam licet voluntatis divina nequeat esse aliqua finis, volitorum tamen ab ipsa, finis est divina bonitas, quæ est objectum primarium voluntatis divinæ, & finis ultimus creaturarum, quas secundariò voluntas divina attingit, & hoc sufficit ut in Deo sit voluntas sicut ad hoc ut scientia reperitur in Deo, sufficit esse per causam ex parte objecti: est non ex parte scientiæ.

Objicies secundò: Voluntas idem est quòd appetitus: Sed in Deo non est appetitus: Ergo nec voluntas. Probat Minor: Appetitus est boni non habiti, ac proinde supponit carentiam boni appetitum terminantis: Sed in Deo carentia boni non est, cum carentia bonitatis, sit carentia perfectionis, quæ Deo convenire non potest, aliàs summè perfectus non esset: Ergo in Deo non est appetitus.

Respondetur cum eodem D. Thoma ibidem in responsione ad 2. non omnem actum voluntatis esse appetitum, solum enim voluntas rei non habitæ, propriè dicitur appetitus, ut docet Augustinus super Psalmum 118. Cum ergo bonum divinum, perfectissimè habeatur à Deo, in eo propriè appetitus non est, bene tamen voluntas, eò perfectior, quò magis cum objecto suo conjuncta.

Objicies tertio: Voluntas movetur à volito, ut constat ex Aristotele 3. de anima textu 54. Sed Deus, cum sit primum movens, & actus purus, à nullo movetur: Ergo in Deo non est voluntas.

Respon-